

WILETYN KOWIEŃSKI

Nr.

Wilno, dnia 28 października 1936 r.

1523.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	Dz.	Str.
1. "Lietuvos Žinios" o stosunkach litewsko-niemieckich.-	I.	1.
2. Głosy prasy niemieckiej o Litwie w ujęciu "L.Aidasa".-	"	"

K r o n i k a .

3. Sprawa rokowań litewsko-łotewskich na temat dewaluacji Łeta.-	"	2.
4. Sprawa umowy handlowej z Sowietami.-	"	"

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

5. Sprawa krępowania informacji prasowej.-	III	."
6. Stosunek prasy litewskiej do Litwinów, mieszkających zagranicą.-	"	"
7. Zjazd Związku Nauczycieli Litewskich.-	"	"

VIII. Z ŻYCIA LITWINÓW I PRASY LITWISKIEJ W WILNIE.

K r o n i k a .

8. Viln.Rytojus" o zamknięciu oddziałów Tow.św.Kazimierza VIII.3.		
9. Podanie ludności lit. z parafii święciańskiej w sprawie śpiewów kościelnych.-	"	"
10. Sprawy sądowe Litwinów wileńskich.-	"	"
11. Skazanie b.kierowniczkii czytelni.-	"	"
12. Rewizja w oddziale Zw.Nauczycieli Litwinów.-	"	"
13. Konfiskata "Viln.Žodis".-	"	"

x

x

x

Przebieg choroby

I. ZAGADNIENIA POLITYKI AGROKULTURALNEJ

Dr. Szt.

1. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
2. Określenie priorytetów prac agrokulturalnych i leśnych w najbliższym czasie.

Wniosek

3. Wykazanie terenów, na których należy wykonać prace agrokulturalne i leśne.
4. Wykazanie terenów, na których należy wykonać prace agrokulturalne i leśne.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI AGROKULTURALNEJ

I. Wniosek

Wniosek

5. Wykazanie terenów, na których należy wykonać prace agrokulturalne i leśne.
6. Wykazanie terenów, na których należy wykonać prace agrokulturalne i leśne.
7. Wykazanie terenów, na których należy wykonać prace agrokulturalne i leśne.

VIII. ZAGADNIENIA POLITYKI AGROKULTURALNEJ

Wniosek

8. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
9. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
10. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
11. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
12. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.
13. Wskazanie na terenach rolniczych i terenach leśnych, gdzie w najbliższym czasie należy wykonać prace agrokulturalne.

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

1/. "LIETUVOS ZINIOS" O STOSUNKACH LITENSKO-NIEMIECKICH.
"Lietuvos Zinios" Nr.215 z 26. X. 1936 r. Artykuł p.t. "Nowe wyjaśnienia polityczne".Streszczenie:

Polityczne wypadki w Europie zmieniają się i rozwijają z szybkością filmu. Należy tu zwrócić uwagę na dwa wypadki, które zahaczają o Litwę. Jak wiadomo, podpisując z Niemcami umowę handlową ułożono się przedewszystkiem co do prasy, by nie zamieszczała ona nieprzychylnych wiadomości. Zakomunikowano o tym publicznie również społeczeństwu. Tymczasem organ szturmowców hitlerowskich "Das Schwarze Korps" ogłosił artykuł p.t. "Stand am Rande Europas", w którym atakuje Litwę i Kowno. Jakże są tego przyczyny? Może Litwa w czymś naruszyła interesy Niemiec? Nic podobnego. Wszystko jest w porządku. Nie o tym też pisze wspomniane pismo. Porównuje ono obecnie Kowno "z Kownem z owych czasów", gdy było ono "niemieckim "Nacht und Macht im Osten", a obecnie pozostało tylko "szczątkiem epoki historii niemieckiej"...

Po tym artykule posypał się jak na komendę cały szereg artykułów przeciwko Litwie we wszystkich pismach hitlerowskich, aż do urzędowego "Voelkischer Beobachter". Uwagi te czyni się nie dla spierania się ze wspomnianymi artykułami, lecz dla skonstatowania faktu, że Niemcy zmieniają oblicze w stosunku do Litwy. Już nie słyhać ani słowa o utworzeniu paktu o nieagresji i już rzucono na Litwę nowe pociski. Czy ważną jest rzeczą by również prasa litewska powstrzymała się nawet przed skonstatowaniem najprawdziwszych faktów? Czy ważne jest podkreślenie polityków litewskich, że Litwa najszybciej pragnie dobrych sąsiedzkich i przyjaznych stosunków z Niemcami? Nie. To nic nie pomoże. Niemcy walczą z zachodem o wolne ręce na wschodzie. Litwa zaś leży po drodze. Imperialistyczne Niemcy o tyle tylko będą się z Litwinami liczyły, o ile nie zdołają tych swoich rąk oswobodzić. Jak widać, Niemcy nie są w stosunku do Litwinów stałe. Taki już los Litwinów. Historia przyprowadziła Litwinów do Niemna i Wilii, gdzie Litwini, o ile będą żywi i zdolni, utrzymają się. Należy też wspomnieć o innym fakcie, który świadczy, że Litwa istotnie znajduje się w niebezpieczeństwie. Oto francuski minister S.Z. oświadczył, że francusko-sowiecki pakt nie ma automatycznego działania. Wyjaśnił też minister, że o ile Niemcy napadną na Sowiety, to Francja nie zacznie im odrazu pomagać, jak to było w 1914 roku i że sprawa przejdzie do Ligi Narodów, która będzie musiała ustalić, czy napaść niemiecka nie jest prowokowana. Jest to zaś kwestia czysto teoretyczna, która może być wyjaśniana tak i inaczej.

Jeszcze jeden ciekawy szczegół: by Francja pomogła Sowietom napaść musi być dokonana na sowieckim terytorium. Jak więc należy rozumieć napaść na Rosję na terytorium nierosyjskim? Czy chodzi tu o terytoria pośrednie: Litwę, Gdańsk, Polskę, Łotwę, Estonię? Oto do czego doszli politycy europejscy otwarcie się w tym względzie wypowiadając. Gdy więc nawet Francja się waha, Niemcy przygotowują grunt, czym się tłumaczy przejawianie się niemieckiej akcji. /A-6/.

2/. GŁOSY PRASY NIEMIECKIEJ O LITWIE W UJĘCIU "L.AIDASA".
"L.Aidas" Nr. 290 z 26. X. 1936 r.

Nie wiadomo jakie wieści powiały, gdyż w ostatnich czasach prasa niemiecka a wraz z nią królewieckie radio zaczynają wznowiać swe napaści przeciwko Litwinom. Tak np. jeszcze nie dawno w prasie lit. opisane były charakterystyczne dla propagandy niemieckiej oszczerstwa i napaści organu hitlerowców "Das schwarze Korps". Nie pominięto wyroków w sprawie wyroku w sprawie Jun chociaż w łagodność tego wyroku nikt nie wątpi, a sama prasa niemiecka oceniła wysiłki sądu w kierunku znalezienia prawdy. Mimimo tego, "Frankisches Volk" nazywa ten wyrok szykanami lit.,

zaś urzędowy "Voelkischer Beobachter" - zamachem litewskim na Kraj Kłajpedzki.

Po przedłożeniu sejmowi projektu ustawy o zakładach przymusowej pracy, która to ustawa ma być stosowana na całym terenie Republiki, prasa niemiecka natychmiast zaatakowała Litwę, zapominając, że obozy pracy i obozy koncentracyjne oddawna już w Niemczech istnieją i są uznane tam za potrzebne. "Berliner Beersenzzeitung" nazywa tę ustawę nowym zamachem na autonomię kłajpedzką. "Rheinisch-Westphalische Zeitung" sądzi, że można wyrazić protest przeciwko "nowemu pogwałceniu prawa przez rząd kowieński", zaś "Berliner Lokalanzeiger" rozdmuchuje uwagi posła Pakalniskisa, poczynione w tej sprawie w sejmie litewskim, do rozmiarów protestu kłajpedzian przeciwko posunięciom Litwy. Sama niemiecka agencja telegraficzna tendencyjnie referuje przemówienie posła Pakalniskisa.

Wreszcie "Der Angriff", który się zainteresował nie wiadomo dlaczego śledztwem prowadzonym w sprawie kilku osób, oskarżanych o szpiegostwo na rzecz obcego państwa, dopatruje się w tym nowego teroru na obszarze Kłajpedy i wykazuje nienawiść względem Litwy. Nie słychać, by podobną robotę tolerowało jakieś inne państwo. W ojczyźnie wspomnianego pisma toleruje się to jeszcze mniej niż gdzieindziej. Jednak tam zakazywanie i karanie występnej roboty nie jest nazywane terorem. /A-6/.

K r o n i k a .

3/. SPRAWA ROKOWAŃ LITEŃSKO-LOTEWSKICH NA TEMAT DEWALUACJI ŁATA. "L.Žinios" z 23. X. 1936 r. W Kownie były prowadzone w tych dniach litewsko-łotewskie rokowania w sprawie wzajemnych rozrachunków po dewaluacji łata. W czasie rokowań nie udało się osiągnąć konkretnego porozumienia, wskutek czego rokowania chwilowo przerwano. Delegacja łotewska udała się z powrotem do Rygi. /A-7/.

4/. SPRAWA UMOWY HANDLOWEJ Z SOWIETAMI. "Sėkmadienis" z 26.X.1936 r.: W myśl nowego porozumienia zawartego z Sowietami, zobowiązał się ZSSR nabyć w przyszłym roku w Litwie towarów na 5 milionów litów więcej, niż uprzednio. Porozumienie zostanie w tych dniach podpisane w Kownie. /A-9/.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WENNETRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

K r o n i k a .

5/. SPRAWA KRĘPOWNIA INFORMACJI PRASOWEJ. "L.Žinios" z 26.1936 r. zamieszczają nadesłane im przez czynniki rządzące oficjalny komunikat, który głosi, że obiektywna prawidłowa informacja nie jest w prasie krępowana. Ograniczane są jedynie fałszywe i domysły. /C-18/.

6/. STOSUNEK PRASY LITEŃSKIEJ DO LITWINÓW MIESZKAJĄCYCH ZAGRANICĄ. "L.Žinios" z 26.X.1936 r. zamieszczają oficjalny komunikat, który nawołuje poetów, literatów i dziennikarzy lit. do ożywienia prasy i ścisłego jednoczenia Litwinów mieszkających zagranicą z duchem i kulturą całego narodu litewskiego. /C-18/.

7/. ZJAZD ZW. NAUCZYCIELI LITEŃSKICH. "L.Aidas" z 25.X. 1936 r.: 24 b.m. odbył się w Kownie doroczny zjazd nauczycieli litewskich z udziałem ok.300 nauczycieli. W zjeździe wzięli udział Prezydent Smetona, wiceminister Oświaty Mašilunas, prezes ZWW dr.Juszka i t.d.. Ze sprawozdań, wygłoszonych na zjeździe, wynikało że związek liczy ok.2 i pół tysiąca członków. /C-17/.

VIII. ŻYCIE LITWINÓW I PRASY LITEWSKIEJ
W WILNIE.

K r o n i k a .

8/. "VILN.RYTOJUS" O ZAMKNIĘCIU ODDZIAŁÓW TOWARZYSTWA ŚW. KAZIMIERZA. "Viln.Rytojus" z dn.27. X. 1936 r.: Starosta powiatu święciańskiego Dworak zakomunikował Centralnemu Zarządowi towarzystwa św.Kazimierza, że z dniem 26 października zamknął zawieszane poprzednio oddziały towarzystwa w Rupinach, Antakmieniu, Dryszkunach gm.duksztańskiej i Nowych Strunojciach gm.święcian. /H-4/12/.

9/. PODANIE LUDNOŚCI LITEWSKIEJ Z PARAFII ŚWIĘCIAŃSKIEJ W SPRAWIE ŚPIEWÓW KOŚCIELNYCH. "Viln.Rytojus" z 27. X. 1936 r.: 9 września policjant w Nowych Święcianach Małuszewski rozpuścił chór litewski, który się zebrał aby śpiewać w litewskim domu ludowym. W związku z tym, w starostwie przesłuchano prezesa zamkniętego oddziału Towarzystwa św.Kazimierza Rukszenasa i kierownika czytelnicy tego oddziału Gilysa. Obecnie starosta skazał obu na grzywny po 100 złotych z zamianą na 1 miesiąc aresztu, motywując to urzędzeniem przez nich zebrania w dniu 9 października. Ponadto miejscowa policja nie pozwala ludności wstępować do domu ludowego. W związku z tym 16 października do starosty udali się Litwini Gudelis i Padleckas, którzy opowiedzieli staroście o wszystkich krzywdach, wyrządzanych Litwinom z parafii święciańskiej i uręczyli odnośny memoriał, zaopatrzony w podpisy 55 osób. Starosta z początku przemówił do Litwinów ostro, lecz później memoriał przyjął i obiecał udzielić odpowiedzi. /H

10/. SPRAWY SĄDOWE LITWINÓW WILEŃSKICH. "Viln.Rytojus" z 23. X.1936 r.: 15, 16, 20 i 22 października rozpatrywane były w sądzie wileńskim sprawy redaktora "Viln.Zodis" J.Latwisa. Skazany on został na 3 tygodni aresztu i 100 złotych grzywny w jednym wypadku; na 4 tygodnie i 100 złotych w drugim i na dwa tygodnie i 50 złotych w trzecim. /H - /.

11/. SKAZANIE BYLEJ KIEROWNICZKI CZYTELNI. "Viln. Rytojus" z 23. X. 1936 r.: W tych dniach wileński sąd okręgowy skazał M.Malinowską b.kierowniczkę czytelnicy "Rytasa" we wsi Koniawie na dwa lata więzienia z zawieszeniem za antypaństwowe urywki, w znalezionym we wspomnianej czytelnicy rękopisie p.t. "Litwo, ojczyzno nasza". /H- / P.

12/. REWIZJA W ODDZIALE ZWIĄZKU NAUCZYCIELI LITWINÓW. "Viln.Rytojus" z 23. X. 1936 r.: 15 października w oddziale święciańskim Związku Nauczycieli Litwinów przeprowadzili urzędnicy starostwa rewizję. Po rewizji zabrano katalog książek.

13/. KONFISKATA "VILN.ZODIS". "Viln.Ryt." z 23. X. 1936 r.: 21 października z rozporządzenia starosty grodzkiego skonfiskowany został "Viln.Zodis" Nr. 38 za artykuł wstępny p.t. "Żeby było tyle dobrej woli, ile jałowych wysiłków" i za korespondencję z Gierwiat. /H /.

X

X

X

